

1.1 Knjižnična dejavnost – UKM

Univerzitetna knjižnica Maribor je ustanova, ki s svojim poslanstvom in dejavnostjo sooblikuje univerzitetni, lokalni in regionalni prostor, kot druga depozitarna organizacija pa opravlja tudi naloge nacionalnega pomena. Njena temeljna usmeritev je tesno povezana s poslanstvom in cilji univerze. Načrt dejavnosti za 2022 je Univerzitetna knjižnica Maribor zastavila v skladu s cilji in usmeritvami strategije razvoja UKM 2021-2025 z naslovom **PODPRIIMO USTVARJALNOST** na 9-ih področjih:

- organizacija dela Univerzitetne knjižnice Maribor (knjižnica kot raznolik prostor),
- uporabniška izkušnja v središču oblikovanja storitev,
- razvoj knjižnične zbirke,
- podpora študiju in raziskovanju,
- podpora znanstveni odličnosti,
- kulturna in znanstvena dediščina,
- komuniciranje s ciljnimi skupinami uporabnikov in promocija,
- povezanost UKM z deležniki v okolju,
- kadri in kompetence za prihodnost.

Univerzitetna knjižnica Maribor na področju vsebinskega načrtovanja dejavnosti in posledično pregleda realizacije vsako leto pripravi dva dokumenta: naloge osrednje univerzitetne knjižnice za univerzitetni del načrta dela/realizacijo, kjer so cilji, ki se nanašajo na dejavnost knjižničnega sistema Univerze v Mariboru, koordinacije dejavnosti na univerzi in strokovno podporo akademski skupnosti na Univerzi v Mariboru ter podrobnejši načrt dela/realizacijo za obravnavano leto.

UKM je v letu 2022 zastavljene cilje v največji možni meri izpolnila po sprejetem načrtu. Po izvedbi ocenjujemo leto 2022 kot uspešno. Večino ciljev smo uresničili, dosegli načrtovane rezultate ali jih ponekod celo preseglji. Od vseh zastavljenih ciljev (249) smo jih uresničili 73,5 % (183) in 16,5 % (41) delno. 10,4 % (25) jih zaradi večinoma objektivnih razlogov nismo uresničili. Nekatere cilje smo opustili zaradi pričakovane finančne situacije zaradi podražitev energentov, nekatere pa zaradi tega, ker nismo prejeli sredstev iz naslova akcijskega načrta za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, ki je trenutno v medresorskem usklajevanju.

V letu 2022 je bila UKM ponovno odprta v enakem obsegu, kot v letu 2019 (5.098 ur). Delovali smo po običajnem odpiralnem času (UKM: pon-pet 8-19, sob 9-13, ČUK pon-sob 12-24, ned 18-24). V izpitnih obdobjih smo čitalnico ČUK namenili članom knjižnice od pon-sob od 9. do 24. ure in ob nedeljah od 16-24 ure.

Visokošolski knjižničarji se v zadnjih letih soočamo z veliko izzivi na področju razvoja informacijske tehnologije in dostopa do informacij. Razvijamo nove storitve in preoblikujemo tradicionalne v dostopne na daljavo. Nadaljujemo tudi z uvajanjem brezpapirnega poslovanja. V sodelovanju z IZUM smo uvedli skupni arhiv e-vpisnic (e-poslovanje v C3/Izposoja). Narejena je bila programska podpora za e-opomine v C3/Izposoji za skupno bazo članov knjižnic UM ter za e-zadolžnice. Na področju brezstičnega poslovanja smo za uporabnike ohranili t. i. ČUKomat, paketnik za brezkontaktni prevzem naročenega gradiva pred čitalnico ČUK. Storitve na daljavo so stalnica (spletni vpis, naročanje in rezerviranje gradiva, svetovanje na daljavo ipd.), v živo, po telefonu ali spletno pa nudimo tudi stalno podporo za uporabo številnih knjižničnih storitev (svetovanje po telefonu in elektronski pošti, pomoč pri spletnem vpisu, medknjižnična izposoja in posredovanje gradiva, podpora pri oddaljenem dostopu do elektronskih virov, dostop do knjižničnega gradiva v digitalni obliki, izdelava CIP zapisov, vnos bibliografij, informacije z domoznansko vsebino in podpora odprti znanosti ipd.) Nenehno smo uporabnike obveščali o storitvah, ki jih UKM nudi na daljavo in jih vabili k uporabi le-teh (<https://ukm.um.si/novice/uporablajte-storitve-knji-nice-na-daljavo>). V letu 2022 smo pričeli z novo fazo implementacije tehnologije RFID, pričeli z opremljanjem knjižničnega gradiva z nalepkami RFID,

kar je pogoj za izposojno in vračilo gradiva s knjigomatom. Z nalepkami RFID smo opremili gradivo v prostem pristopu in pričeli z opremljanjem gradiva v skladišču, ki pa je zaradi pričakovane finančne situacije knjižnice zastalo. Vzpostavili smo knjigomat in delovne postaje za izposojno in vračilo. V letu 2023 načrtujemo promocijo samopostrežne storitve izposoje in vračila knjižničnega gradiva. Tudi v povezavi z uvedbo samopostrežne storitve izposoje in vračila gradiva smo prenovili Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja UKM, ki je bil sprejet na 5. redni seji Strokovnega sveta UKM dne 4. 10. 2022. Organizacijska navodila iz 3., 30., 32., 34. in 35. člena pravilnika sprejela ravnateljica UKM dne 3. 1. 2023.

Dotok knjižničnega gradiva iz naslova obveznega izvoda v fizični obliki presega možnosti letnega nakupa arhivskih polic. Oprema arhivskega skladišča z ustreznimi kompaktnimi policami in/ali nadomestna lokacija, ki bi rešila veliko prostorsko stisko osrednje univerzitetne knjižnice in fakultetnih knjižnic, je naš dolgoletni cilj, za katerega smo si prizadevali tudi v letu 2022. V letu 2022 smo z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije na tem področju naredili velik korak naprej. Leto 2022 je uspešno tudi zaradi pridobitve finančnih sredstev za ureditev knjižničnega skladišča za izvajanje depozitarne funkcije UKM. Ministrstvo za finance je dne 14. 10. 2022 na podlagi Dokumenta identifikacije investicijskega projekta Ureditve knjižničnega skladišča (2. klet) za izvajanje depozitarne funkcije UKM (dopolnitev), potrjenega na Upravnem odboru Univerze v Mariboru dne 7. 10. 2022 uvrstilo projekt Ureditve knjižničnega skladišča UKM v načrt razvojnih programov za leto 2022 – 2025. Vrednost investicije po tekočih cenah znaša 284.486,07 EUR (z DDV) in se bo izvajala s časovnim načrtom od 29. 9. 2022 do 31. 12. 2023. Skladno s pogodbo št. C3330-22-459013 o financiranju ureditve knjižničnega skladišča UKM bo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (tedaj Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport) zagotovilo financiranje investicije v višini 284.486,07 EUR v letih 2022 in 2023, in sicer 134.756,56 EUR v letu 2022 ter 149.729,51 EUR v letu 2023. Ministrstvo je zagotovilo sredstva za nakup premičnih regalov, ampak za dolgoročno rešitev bo treba vzpostaviti nadomestno lokacijo za skladiščenje.

Zaradi pričakovane finančne situacije knjižnice je zastala naloga prenove spletne strani. Smo pa izvedli ciljne tematske študije uporabnikov in preučevanje uporabniške izkušnje z metodo fokusnih skupin. Analiza izsledkov fokusnih skupin bo pomembna za oblikovanje komunikacijskih strategij za posamezne ciljne skupine in opredelitev učinkovitih poti za seznanjanje z novimi storitvami, vsebinami, dejavnostmi knjižnice, kar bo ključno tudi za vzpostavitev nove spletne strani. Širimo nabor komunikacijskih poti z uporabniki in sodelujemo s Študentskim svetom UM in tutorji študenti.

Ena pomembnejših nalog UKM je zagotavljanje dostopa do elektronskih virov oz. mednarodne znanstvene literature na spletu v okviru IP območja Univerze v Mariboru in na daljavo. UKM se v imenu članic Univerze v Mariboru pogaja v konzorcijih za nabavo e-virov. Povezovanje knjižnične dejavnosti na področju nabave knjižničnega gradiva smo optimirali in v 2020 prvič izvedli javno naročilo za nakup knjižničnega gradiva za vse članice Univerze v Mariboru. UKM že vrsto let kandidira na razpisu ARRS za sofinanciranje sredstev za nakup mednarodne znanstvene literature v imenu vseh članic UM. Na javnem razpisu smo bili izjemno uspešni, saj smo pridobili 161.907,01 EUR za nakup »konzorcijskih« revij in ponovno dodatnih 51.172,38 EUR za nakup tudi drugih revij, kar pomeni prihranek tudi za vse članice UM. S tem dokazujemo, da je skupno nastopanje knjižnic UM pod okriljem UKM smiselno za obvladovanje finančnih obveznosti za nakup mednarodne znanstvene literature, hkrati pa zagotavljamo večjo pogajalsko moč in prihranek pri pripravi razpisne dokumentacije. V pričakovanem trendu narašča uporaba elektronskih informacijskih virov, kar potrjuje njihova povečana uporaba. Novost ponudbe za leto 2023 je podatkovna zbirka Cochrane Library, ki omogoča iskanje in pridobivanje neodvisnih medicinskih informacij in ki je dostopna vsem članicam UM. Realizirali smo načrtovan prirast knjižnične zbirke in zbirke različnih čitalnic v UKM in tiste, za katero UKM skrbi: Avstrijske čitalnice, Švicarskega knjižnega kotička, Slovenske čitalnice v Deželni knjižnici Gradec, Avstrija. S pomočjo Fakultete za naravoslovje in matematiko UM, ki je sofinancirala nakup, in izr. prof. dr. Igorja Perka iz Ekonomsko-poslovne fakultete, ki nas je povezal s prof. dr. Franz Pichlerjem, smo v

Univerzitetni knjižnici Maribor bogatejši za publikacije slovenskega matematika in fizika Jurija Vege. Ob slovenskem kulturnem prazniku 2022 smo v Univerzitetni knjižnici Maribor prejeli dragoceno darilo – del zapuščine slovenskega slikarja, scenografa, restavratorja in pedagoga Maksa Kavčiča. Knjižnica je bogatejša za portrete Glazerjevih nagrajencev, ki jih hranimo v Zbirki drobnih tiskov UKM. Njihov avtor je fotograf Branimir Ritonja. UKM za to obdobje hrani 66 fotografskih portretov prejemnikov nagrad in listin, ki si jih uporabniki lahko ogledajo tudi v Digitalnem repozitoriju UKM.

Izobraževanje uporabnikov o naših storitvah je za pridobivanje kompetenc za uspešen študij zelo pomembno. Nadaljevali smo z izobraževanjem za doktorske študente v okviru programa Prenosljivih spretnosti in doktorskih šol članic UM. Individualno ali v skupinah smo usposabljali 4.532 uporabnikov, v okviru študijskega programa visokošolskega zavoda smo izvedli 274 ur usposabljanj za 1.509 uporabnikov/študentov. Prostorsko smo prenovili zbirko modelov človeških organov in jo dopolnili z novimi modeli. Študenti Medicinske fakultete UM so njeni redni uporabniki.

Prilagajamo tudi knjižnične zbirke, sodelujemo pri razvoju in vzdrževanju institucionalnega repozitorija DKUM, se posvečamo novim založniškim modelom in spreminjajočemu se znanstvenemu komuniciranju. Velik uspeh knjižnice predstavljajo večje ugodnosti za raziskovalce UM pri objavljanju člankov v znanstvenih revijah v odprtem dostopu (znižano plačilo APC), ki smo jih uspeli izpogajati pri založnikih (Elsevier, Emerald, Sage, ACS, MDPI, Taylor&Francis in drugih). UKM je tudi v letu 2022 zakupila programsko orodje za upravljanje z referencami EndNote20, ki je uporaben za Windows in macOS ter aplikacijo BrowZine, katere prednost je uporaba na mobilnih napravah. Zaposlenim in študentom na Univerzi v Mariboru, ki želijo preveriti izvirnost in ustreznost citiranja oz. pred objavo pregledati podobnost vsebine za svoj članek v tujem jeziku, je od 2022 na voljo orodje iThenticate. Digitalne in digitalizirane vsebine, DKUM in Digitalni repozitorija UKM so bile tudi 2022 prednostne naloge UKM. Digitalni repozitorij UKM ponuja akademski skupnosti in drugim uporabnikom digitalizirano knjižnično gradivo iz edinstvenih zbirk, kot so zbirka raritet in stare periodike, rokopisna zbirka, zbirka drobnih tiskov, glasbena in filmska zbirka, kartografska zbirka, Maistrova in Glazerjeva knjižnica ter domoznanska zbirka. Po prioritetenem seznamu smo digitalizirali 35.858 strani knjižničnega gradiva (lastna digitalizacija: 24.823 strani (73 monografskih enot); zunanji naročniki: 883 strani; v okviru projekta OOK: 10.152 strani). Na področju domoznanske dejavnosti in promocije kulturne in znanstvene dediščine gradimo Mariborski biografski leksikon, objavljamo zgodbe na portalu Kamra ter sodelavci plemenitijo védenje o lokalnem okolju z raziskovalnim delom.

Precej pozornosti smo posvetili razvoju projektne dejavnosti v UKM. Ustanovili smo Komisijo za projektno dejavnost UKM, povečali število registriranih raziskovalcev za 1 sodelavca in izvedli izobraževanje s podjetjem ProFUTURUS. Spodbudili smo proces kreativnega razmišljanja in pripravili štiri predloge za uvedbo novih in nadgradnjo obstoječih storitev knjižnice, tudi na podlagi prenove prostorov za uporabnike. Na podlagi poziva univerze smo pripravili vsebine za dokument Razvojni cilji Univerze v Mariboru 2023-2027 (RSF ZRD 2023-27): Vzpostavitev centra za spremljanje znanstvene odličnosti in odmevnosti na UM v UKM; Ustanovitev kreativnega laboratorija UKM (University of Maribor Library Living Lab); Strategija diseminacije znanja UM (UKM). V sodelovanju z Oddelkom za raziskovalno in umetniško dejavnost UM smo pridobili pilotni projekt NOO – Odprti dostop za vseživljenjsko izobraževanje. Pričetek izvajanja projekta je bil prestavljen na 1. 1. 2023.

Na področju koordinacije knjižničnega sistema Univerze v Mariboru UKM, kot koordinator, sledi nalogam v skladu z Zakonom o knjižničarstvu in Statutom Univerze v Mariboru. Če izpostavimo le nekaj nalog - v okviru delovne skupine smo pripravili Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja knjižnic UM št. 012/2022/1, ki je bil sprejet na 29. redni seji Senata UM dne 29. 3. 2022, objavljen v Obvestilih UM dne 31. 3. 2022, veljati pa je pričel 8. 4. 2022. V letu 2022 je nato potekalo usklajevanje pravilnikov visokošolskih knjižnic UM na podlagi določil krovnega pravilnika. Na podlagi tega pravilnika je na 1. redni seji dne 10. 11. 2022 Komisija za knjižnični sistem pri UKM imenovala strokovno telo vodij knjižnic UM. Pripravili smo prenovo Pravilnika o obveznem izvodu Univerze v Mariboru, ki je bil sprejet na 29.

redni seji Senata Univerze v Mariboru 29. 3. 2022. Za nacionalni pravilnik o študentih s posebnimi potrebami smo zanje predlagali nekaj prilagoditev pri uporabi knjižničnih storitev. Po sprejemu krovnega pravilnika v sodelovanju s strokovnimi službami univerze načrtujemo implementacijo novosti na ravni UM ter v vseh knjižnicah UM v letu 2023. Nudili smo knjižnično podporo izobraževalni in raziskovalni dejavnosti članic UM, Fakulteti za turizem in Fakulteti za energetiko. Na področju koordinacije knjižničnega sistema smo v skladu z razvojem stroke in imenovanje odgovornih oseb zasedli dve delovni mesti za dve področji koordinacije. Na področju koordinacije izposoje in posredovanja dokumentov smo pred pričetkom letnega in zimskega semestra pripravili referenčno bazo vpisanih študentov in izvedli ažuriranje baze članov knjižnic UM za potrebe spletnega vpisa z digitalno identiteto. Koordinacija dejavnosti na področju bibliografije raziskovalcev, vrednotenja znanstvene odličnosti in odprte znanosti ter koordinacija nabave knjižničnega gradiva na Univerzi v Mariboru sta potekali v skladu z načrtovanimi aktivnostmi. Za Fakulteto za turizem in Fakulteto za energetiko izvajamo knjižnično dejavnost po pogodbi. Z instrumentoma koordinacije knjižnične dejavnosti na Univerzi v Mariboru, z vodenjem sestankov z vodji knjižnic članic UM in Komisije za knjižnični sistem pri UKM razvijamo dejavnost knjižnic na osnovi sodobnih standardov in uvajamo nove podporne strukture.

V letu 2022 je ponovno v polni meri zaživela tudi prireditvena dejavnost. Pripravili smo 56 razstav in 37 prireditev. Priredili smo več uličnih razstav in razstav na prostem – pod arkadami knjižnice in nadaljevali s ciklom projekcij knjižničnega gradiva pod imenom Izložba UKM. Uvedli smo nov cikel prireditev Večeri pod arkadami z namenom oživitve knjižničnih arkad kot prireditvenega prostora, prostor druženja in iskričnega dialoga. Omenili bi le poletno domoznansko razstavo - Gledal sem Disneya: ob jubileju Guinnessovega rekorderja in začetnika animiranega filma v Mariboru Franca Kopiča in potujočo razstavo z imenom Bodi umetnik - Igraj se z mano. Namen razstave je bil omogočiti otrokom in mladostnikom vzpostavljanje stikov in spodbujanje druženje med otroki s posebnimi potrebami in večinsko populacijo ter medgeneracijsko druženje. Odzvali smo se na povabilo univerze, ki je v imenu Centra Janeza Levca v Ljubljani in Društva za kulturo inkluzije postavila razstavo v UKM. Sodelovale so izredne študentke programa Inkluzija v vzgoji in izobraževanju Pedagoške fakultete v Mariboru. Med uspešne dogodke v organizaciji UKM pa lahko prištevamo tudi četrti Erasmus+ Staff Training Week za knjižničarje, uspešno organizacijo poletne šole »University of Maribor Open Science Summer School«, že deseti šahovski turnir UKM, ki se ga je udeležilo kar 58 šahistov iz 6 držav (Slovenije, Hrvaške, Češke, Severne Makedonije, Rusije in Ukrajine), vseh starosti in stopenj znanja. Kar 40 šahistov je bilo študentov Univerze v Mariboru.

UKM za obveščanje javnosti uporablja različne komunikacijske poti. Najpomembnejši so: spletna stran, FB stran ustanove in Instagram. Obvestila o dejavnostih knjižnice pripravljamo za objave v eNovicah Univerze v Mariboru, objavljamo pa tudi članke v strokovnih revijah in v glasilu univerze UMniverzum ter v drugih medijih in napovednikih za širšo javnost. Pri preverjanju zadovoljstva uporabnikov UKM s spletno anketo smo ponovno naleteli na dobro oceno naše ponudbe knjižničnega gradiva in podatkovnih zbirk. Opravili smo jo med 15. 6.-6. 7. 2022. Rezultati ankete so pokazali, da je 97 % (N=399) uporabnikov zadovoljnih ali zelo zadovoljnih s kakovostjo storitev v UKM.

1.1.1 Doseženi cilji nalog odprtega dostopa/odprte znanosti

Aktualiziranje obstoječega osnutka Pravilnika o odprtem dostopu na UM v kontekstu odprte znanosti in nastajajoče nacionalne strategije je ostal neuresničen cilj, predvsem zaradi tega, ker smo se odločili, da se naslonimo na Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je bil sprejet konec 2021 in Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2021-2030, ki je bila sprejeta 2022. Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 v medresorskem usklajevanju. Iz teh razlogov želimo pripravljen

predlog univerzitetnega pravilnika nadgraditi tako, da bo upošteval vidik upravljanja z raziskovalnimi podatki in vidik raziskovalne infrastrukture.

UKM opravlja naloge svetovalnega središča za odprto znanost, izvaja izobraževanja in promocijo odprtega dostopa ter skrbi za DKUM kot temeljno infrastrukturo za odprti dostop. V sodelovanju s Centralno tehniško knjižnico Univerze v Ljubljani in Univerzitetno knjižnico Univerze na Primorskem smo vzpostavili portal Odprta knjižnica, ki je »slovenski« svetovalni center na področju odprte znanosti. Portal Odprimo:UM je portal odprte znanosti Univerze v Mariboru. Pripravili smo vodič o ravnanju z raziskovalnimi podatki v pomoč raziskovalcem UM (<https://libguides.ukm.um.si/RDM>) in aktualizirali obstoječe (Odprimo:UM, Nepoštene založniške prakse, odprtodostopne revije, Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru).

Za UM spremljamo tudi bibliometrične kazalce objavljanja raziskovalcev Univerze v Mariboru v odprtem dostopu. Smo predstavnik Univerze v Mariboru v konzorcijih za nakup mednarodne znanstvene literature. Odprti dostop je tudi pomemben pogajalski element pri zakupu tuje znanstvene literature, saj pridobivamo popuste ali vavčerje za APC (angl. Article Processing Charge) pri odprtodostopnem objavljanju. UKM je administrator za upravljanje s popusti in vavčerji za APC (<https://libguides.ukm.um.si/odprimoUM/ugodnosti>).

Za akademsko skupnost Univerze v Mariboru in širši slovenski prostor smo v sodelovanju z drugimi organizirali in izvedli več izobraževanj. V okviru Oddelka za raziskovalno in umetniško dejavnost UM smo organizirali štiri predavanja: Priprava načrta za ravnanje z raziskovalnimi podatki (dr. Tea Romih); Uvod v skrbno ravnanje s podatki v družboslovju (dr. Sonja Bezjak); Upravljanje z raziskovalnimi podatki v bioloških vedah (dr. Marko Petek) in Odprta znanost - odprti dostop do recenziranih publikacij (dr. Mojca Kotar, Jerneja Grašič). V sodelovanju z Oddelkom za raziskovalno in umetniško dejavnost UM smo pridobili pilotni projekt NOO – Odprti dostop za vseživljenjsko izobraževanje. Pričetek izvajanja projekta je bil prestavljen na 1. 1. 2023.

11. 10. 2022 se je v Ljubljani odvila prva konferenca Dan odprte znanosti, v soorganizaciji Akademске in raziskovalne mreže Slovenije – Arnes, Univerzitetne knjižnice Maribor ter tedaj Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Konferenca predstavlja enega od prvih dejanj od ustanovitve Slovenske skupnosti odprte znanosti, katere namen je razvoj in spodbujanje uporabe odprte znanosti v Sloveniji. Prvi Dan odprte znanosti je naslovil zaveze Evropskega raziskovalnega prostora (ERA) in tako pričel s tlakovanjem poti do usklajenega napredka slovenskega raziskovalnega prostora v kontekstu odprte znanosti, podatkovne pismenosti in evropskih smernic. Konferenčno dogajanje je pomemben prispevek k začetku formalnega povezovanja odločevalcev in oblikovalcev politik, raziskovalcev, pedagogov in ponudnikov storitev. Rdečo nit je predstavljalo oblikovanje spodbudnega raziskovalnega okolja z upoštevanjem načel FAIR.

Uspešno smo organizirali poletno šolo »University of Maribor Open Science Summer School« s tujimi in domačimi predavatelji ter z raznovrstnimi temami s področja odprte znanosti. Poletne šole se je udeležilo 40 slušateljev, večinoma tujih študentov in raziskovalcev na začetku karijerne poti (<https://open.um.si/>).

Na področju uveljavljanja odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov, podatkov in rezultatov raziskav na Univerzi v Mariboru, je najpomembnejši dosežek Univerzitetne knjižnice Maribor sodelovanje v mednarodnem projektu Obzorja 2020 z naslovom National Initiatives for Open Science-Europe (NI4OS-Europe), ki se je nadaljeval v 2022. Poglavitna naloga projekta je integracija storitev in servisov JV Evrope v »Evropski oblak odprte znanosti«. Vzpostavitev nacionalne skupnosti odprte znanosti je naloga UKM kot nacionalnega predstavnika v projektu. Kot rezultat mednarodnega H2020 projekta (NI4OS; <https://ni4os.eu/>) smo vzpostavili Slovensko skupnost odprte znanosti, ki jo UKM v sodelovanju z Arnes tudi koordinira. Dogovor o sodelovanju v Slovenski skupnosti odprte znanosti za

deležnike na področju odprte znanosti v Sloveniji je do sedaj podpisalo 27 institucij (<https://odprtaznanost.si/o-skupnosti/clani/>). V sodelovanju z Arnes smo vzpostavili spletno stran Slovenske skupnosti odprte znanosti (<https://odprtaznanost.si>). Slovenska skupnost odprte znanosti je nacionalni deležnik Evropskega oblaka odprte znanosti. Sodelujemo v dveh EOSC delovnih skupinah - EOSC TF "Data Stewardship Curricula and Career Paths" in kot administrativna podpora EOSC TF "PID Policy and Implementation".

V letu 2021 je UKM ustanovila raziskovalno skupino in sodelovala v prijavi za infrastrukturni program Infrastrukturna dejavnost Univerze v Mariboru, IUO-0029 (2022-2027), kjer smo bili uspešni in smo z njim nadaljevali tudi v 2022. V projekt smo vključili dve za odprto znanost pomembni infrastrukturi, to sta Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru in Digitalni repozitorij UKM, ki s prepletom z drugimi informacijskimi sistemi ustvarjata podstat za ustvarjanje novega znanja, njegovo evidenco in diseminacijo. Učinkovita podpora temelji na skrbi za vzdrževanje, funkcijsko nadgradnjo infrastruktur in pomoč uporabnikom institucionalnega repozitorija Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru (DKUM: <https://dk.um.si>) in Digitalnega repozitorija UKM (DR UKM: <https://dr.ukm.um.si/>). Ta se povezuje z drugimi pomembnimi informacijskimi sistemi – Nacionalnim portalom odprte znanosti, COBISS.SI, SICRIS in s portalom Slovenske skupnosti odprte znanosti (<https://odprtaznanost.si/>), ki je bodoča nacionalna raziskovalna infrastruktura za uresničevanje načel ter dejavnosti evropskega oblaka odprte znanosti (EOSC – <https://eosc-portal.eu/>). DKUM je za Univerzo v Mariboru na področju odprte znanosti tudi ključna infrastruktura v okviru nastajajoče raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije za 2021–2030 (RISS 2021–2030). Raziskovalcem Univerze v Mariboru nudi okolje za uresničevanje zahtev Evropske komisije za zagotavljanje objavljanja znanstvenih del in raziskovalnih podatkov v odprtem dostopu. Digitalni repozitorij UKM, kot okolje za hrambo in javno objavo digitaliziranih analognih virov iz dragocenega fonda UKM, je za UKM in Univerzo v Mariboru priložnost za razvoj občanske znanosti in za še večjo vpetost v lokalno okolje. Digitalizirali smo 24.823 strani analognih virov za znanstveno obravnavanje v javni domeni.

Na področju odprtodostopnega univerzitetnega založništva UKM dopolnjuje dejavnost Univerzitetne založbe Univerze v Mariboru (<https://press.um.si/index.php/ump>).

Maribor, 15. 2. 2023

mag. Dunja Legat,
Ravnateljica UKM